

Ứng dụng khung kiến trúc dữ liệu quốc gia trong y tế: Từ bảo vệ dữ liệu đến động lực đổi mới. Ảnh: ĐT.

KHUNG KIẾN TRÚC DỮ LIỆU QUỐC GIA: **Nền móng thể chế cho một Việt Nam vận hành bằng dữ liệu**

“

Ngày 04/11/2025, Thủ tướng Chính phủ ký ban hành Quyết định số 2439/QĐ-TTg phê duyệt Khung kiến trúc dữ liệu quốc gia, Khung quản trị, quản lý dữ liệu quốc gia và Từ điển dữ liệu dùng chung (Phiên bản 1.0). Sự kiện này không chỉ là một bước kỹ thuật trong quá trình chuyển đổi số, mà còn là cột mốc thể chế hóa dữ liệu như một tài sản công, khẳng định quyết tâm của Việt Nam tiến tới mô hình quản trị bằng dữ liệu.

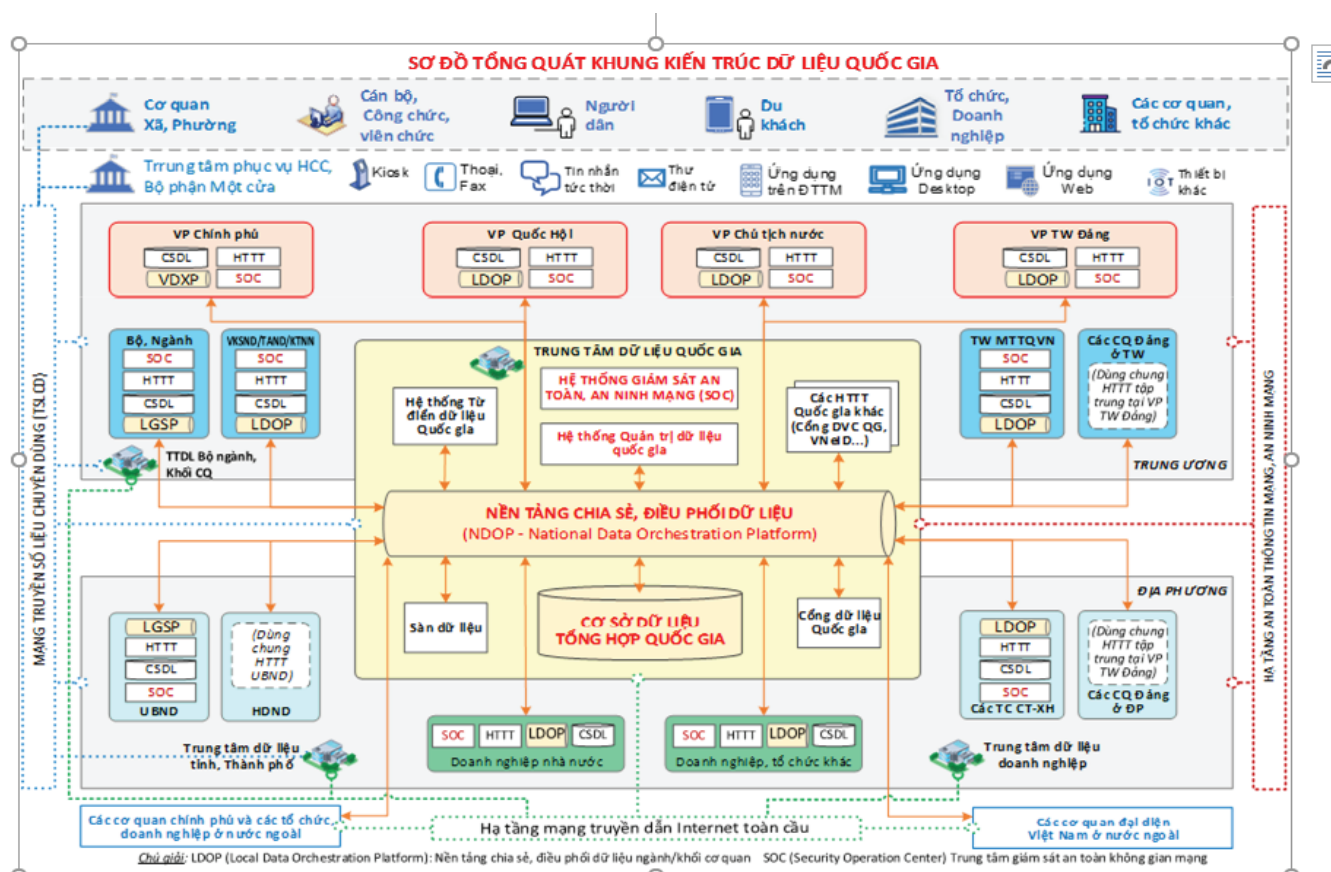
”

Tầm nhìn nhân văn và trách nhiệm chính trị của Nhà nước trong kỷ nguyên số

Từ trước đến nay, hệ thống dữ liệu nhà nước vốn tồn tại rời rạc và phân mảnh: Mỗi bộ, ngành, địa phương một nền tảng riêng, một định dạng riêng, thiếu kết nối và chia sẻ. Tình trạng ấy khiến việc ra quyết định, hoạch định chính sách hay đơn giản là tra cứu dữ liệu hành chính mất nhiều thời gian và công sức. Khung kiến trúc dữ liệu quốc gia ra đời nhằm khắc phục tận gốc vấn đề này, bằng cách đặt ra chuẩn

chung về phân loại, lưu trữ, chia sẻ và bảo vệ dữ liệu trong toàn bộ hệ thống công quyền.

Điểm mới quan trọng là nguyên tắc “thu thập một lần - sử dụng nhiều lần”. Nguyên tắc này lần đầu được quy định trong Quyết định số 942/QĐ-TTg ngày 15/6/2021 của Thủ tướng Chính phủ về Chiến lược phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số, tiếp tục được khẳng định trong Quyết định số 2439/QĐ-TTg ngày 4/11/2025 về Khung kiến trúc dữ liệu quốc gia.

Sơ đồ tổng quát khung kiến trúc dữ liệu quốc gia.

Người dân, doanh nghiệp sẽ không còn phải cung cấp đi cung cấp lại cùng một thông tin cho nhiều cơ quan khác nhau. Thay vào đó, mỗi loại dữ liệu như: dữ liệu dân cư, doanh nghiệp, đất đai, y tế, v. v, sẽ có “nguồn gốc dữ liệu duy nhất”, được cập nhật và chia sẻ có kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước. Đây là bước chuyển từ tư duy “sở hữu dữ liệu” sang “chia sẻ dữ liệu”, hướng tới một Chính phủ thống nhất, thông minh và phục vụ.

Cùng với đó, khung kiến trúc cũng nhấn mạnh đến yếu tố bảo mật và an toàn thông tin là điều kiện tiên quyết để người dân và doanh nghiệp tin tưởng vào hệ thống dữ liệu công. Mọi hoạt động truy cập, khai thác và sử dụng dữ liệu đều phải có quyền hạn rõ ràng, tuân thủ Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân và các quy định liên quan. Việc đưa an ninh dữ liệu lên ngang hàng với an ninh quốc gia thể hiện tầm nhìn nhân văn và trách nhiệm chính trị của Nhà nước trong kỷ nguyên số: Chuyển đổi nhưng không đánh mất sự bảo vệ quyền riêng tư của công dân.

Nhiều quốc gia đã đi trước trong việc xây dựng Khung kiến trúc dữ liệu quốc gia

Tính đến nay, không chỉ Việt Nam, nhiều quốc gia đã đi trước trong việc xây dựng Khung kiến trúc dữ liệu quốc gia. Singapore triển khai Chương trình Kiến trúc dữ liệu Chính phủ nhằm hướng tới việc chia sẻ dữ liệu an toàn và tích hợp thống nhất giữa các cơ quan khu vực công, phục vụ cho công tác phân tích, dự báo và hoạch định chính sách. Tại Qatar, Chính sách dữ liệu quốc gia được xây dựng với quan điểm coi dữ liệu là tài sản chiến lược của quốc gia, đồng thời ban hành các hướng dẫn kỹ thuật thống nhất về quản trị và chia sẻ dữ liệu cho toàn bộ cơ quan nhà nước. Bhutan phê duyệt Khung quản trị dữ liệu quốc gia nhằm chuẩn hóa hoạt động quản lý, chia sẻ và bảo mật dữ liệu hành chính, hướng tới xây dựng hệ sinh thái dữ liệu minh bạch và đáng tin cậy. Liên minh châu Âu triển khai Không gian dữ liệu chung châu Âu nhằm khuyến khích việc chia sẻ dữ liệu xuyên biên giới giữa các quốc gia thành viên, nhưng vẫn đảm bảo tuyệt đối quyền riêng tư của công dân theo quy định của Quy định bảo vệ dữ liệu chung.

Hội thảo “Chiến lược AI và Kiến trúc dữ liệu quốc gia, tổ chức và doanh nghiệp” do Hiệp hội Dữ liệu Quốc gia, Viện Công nghệ và Giáo dục trí tuệ mới tạo sinh và Đài Phát thanh và Truyền hình Hà Nội tổ chức ngày 10/9/2025. Ảnh: Đ.T.

Điểm chung ở các quốc gia này là họ không xem dữ liệu chỉ là “công cụ kỹ thuật”, mà là hạ tầng chiến lược quốc gia, cần được quản lý như năng lượng hoặc giao thông, tức là có khung pháp lý, tiêu chuẩn, nhân lực và văn hóa dữ liệu song hành. Đó cũng chính là hướng đi mà Việt Nam chọn khi chuyển từ tư duy quản lý bằng hồ sơ sang quản trị bằng dữ liệu - một bước đi nền tảng để phát triển hiệu quả và bền vững hơn.

Cần một ý chí chính trị mạnh mẽ, nguồn lực đầu tư ổn định và văn hóa chia sẻ dữ liệu công

Cần nhấn mạnh rằng, Khung Kiến trúc dữ liệu quốc gia không tồn tại độc lập, mà nằm trong cấu trúc tổng thể của Khung kiến trúc số quốc gia vốn được Thủ tướng phê duyệt theo Quyết định số 942/QĐ-TTg năm 2021. Nếu khung số là “bản thiết kế tổng thể” cho toàn bộ hệ sinh thái Chính phủ số, thì khung dữ liệu chính là mạch máu thông tin, nuôi sống hệ thống ấy. Kiến trúc số tạo ra khung xương kỹ thuật, còn kiến trúc dữ liệu mang lại dòng chảy tri thức. Hai khung này phải được vận hành song hành, tương hỗ, để hình thành một Nhà nước vận hành bằng dữ liệu: Dữ liệu đúng, sạch, kịp thời và an toàn.

Tuy nhiên, thách thức nằm ở khâu triển khai. Ban hành khung là điều kiện cần, nhưng chưa đủ. Cần một ý chí chính trị mạnh mẽ, nguồn lực đầu tư ổn định và văn hóa chia sẻ dữ liệu công. Các bộ, ngành, địa phương phải chuyển đổi tư duy: Dữ liệu không còn là

“tài sản riêng” mà là tài sản quốc gia, phục vụ lợi ích chung. Song song đó là việc đào tạo đội ngũ chuyên gia dữ liệu và xây dựng bộ chỉ số đánh giá năng lực dữ liệu quốc gia, để quá trình thực thi được giám sát minh bạch.

Quan trọng hơn cả, việc nâng cao nhận thức xã hội về dữ liệu là yếu tố quyết định thành công. Người dân cần hiểu quyền và nghĩa vụ khi cung cấp dữ liệu, doanh nghiệp cần xem việc chia sẻ dữ liệu đúng quy định là một phần của trách nhiệm xã hội, còn truyền thông và giới nghiên cứu cần trở thành cầu nối lan tỏa nhận thức. Một xã hội biết sử dụng dữ liệu có trách nhiệm sẽ tạo ra nền văn minh số bền vững.

Khung kiến trúc dữ liệu quốc gia là nền móng, nhưng tương lai của nó phụ thuộc vào cách chúng ta xây nhà trên nền móng ấy. Nếu được triển khai đồng bộ, khung này sẽ giúp Việt Nam chuyển từ mô hình quản lý truyền thống sang quản trị thông minh, nơi mọi quyết định được dựa trên dữ liệu thật, minh bạch và đáng tin cậy. Đó không chỉ là thay đổi kỹ thuật, mà là cuộc cách mạng về nhận thức, nơi dữ liệu trở thành trụ cột cho một Chính phủ liêm chính, một nền kinh tế số cạnh tranh và một xã hội số nhân văn.

TS. Phan Thị Thùy Trâm